

PRÁVNÍ ASPEKTY KLINICKÉ PSYCHOLOGIE

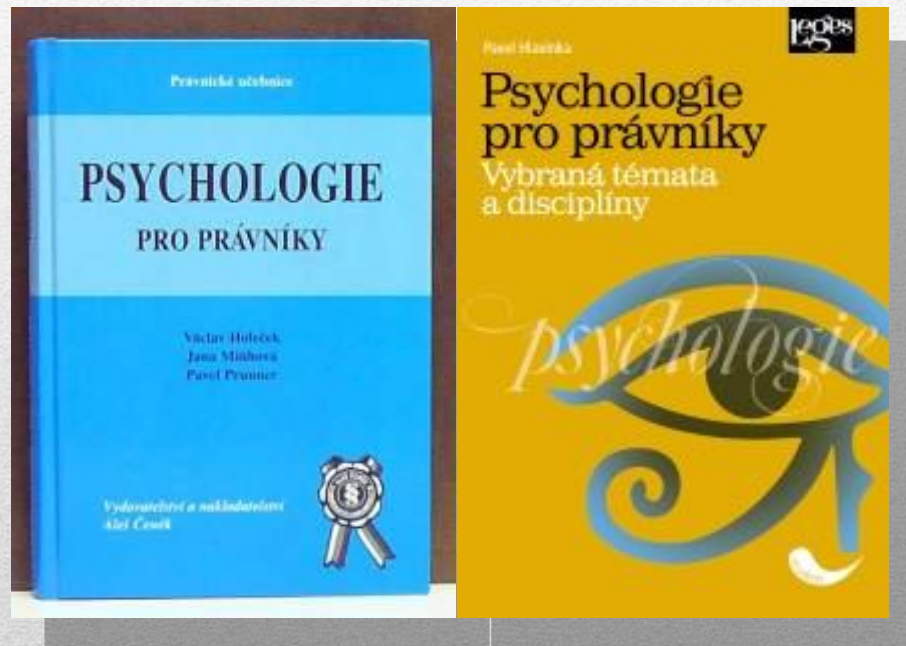
Doc. PhDr. Iva Burešová, Ph.D.

ETIKA X PRÁVO

- Etické principy výkonu povolání psycholog stanovují etické kodexy příslušných profesních organizací
- **Výkon psychologické profese je však v mnoha ohledech regulován právem**
- Psychologové ale v právu systematicky vzdělávání nejsou a je pro ně tudíž těžké vyhodnotit, kdy jsou ještě vázáni **povinností mlčenlivosti** a kdy už na ně podle právní úpravy dopadá **oznamovací povinnost**

DŮSLEDKY ???

- Špatným postupem v kritické situaci může psycholog nejen vážně poškodit klienta či jeho nejbližší, ale vystavit trestnímu stíhání i sám sebe
-

- Psychologická profese je založena na co možná nejdůvěrnějším vztahu mezi psychologem a jeho klientem....
 - Z tohoto důvodu je velmi žádoucí, aby si byli jak psychologové, tak jejich klienti dobře vědomi existence a limitů psychologické mlčenlivosti.
 - Český právní řád postrádá zákon o psychologických službách obecně (i o psychoterapii) a **při určování síly psychologovy povinnosti mlčenlivosti tedy záleží na zákonném režimu, v němž psycholog svou profesi vykonává, přičemž tyto režimy se od sebe značně liší.**
-

-
- Nejslabší mlčenlivostí jsou vázáni **psychologové vykonávající svou práci pouze na základě živnostenského zákona**, tedy především poradenští psychologové, na něž dopadá zákonná mlčenlivost pouze podle § 15 zákona o ochraně osobních údajů.
 - Přísněji jsou potom mlčenlivostí vázáni **psychologové, kteří spadají** jakožto „jiní odborní pracovníci“ **pod zákon o sociálních službách**, a jsou tedy vázáni mlčenlivostí i podle § 100 tohoto zákona.
 - **Nejsilnější podobu má povinnost mlčenlivosti u klinických psychologů a psychologů ve zdravotnictví**, kteří spadají pod působnost ustanovení § 22 zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), čímž na ně dopadá mlčenlivost podle § 51 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).
-

- Klinický psycholog a jeho předstupeň psycholog ve zdravotnictví představují pomyslný vrchol psychologického vzdělání, jehož podmínky jsou stanoveny podobně jako atestace u lékařů, jen **v zákoně o nelékařských zdravotnických pracovnících**
 - tito psychologové jsou potom vázáni stejnou mlčenlivostí jako lékaři
 - předmětem povinné mlčenlivosti nejsou pouze údaje, které psychologovi sdělí klient o sobě, ale povinná mlčenlivost dopadá i na veškeré informace o třetích osobách, které se od klienta dozví
-

K prolomení mlčenlivosti dochází dvěma základními způsoby:

- na základě povinností vyplývajících z trestního zákoníku a zákona o sociálně-právní ochraně dětí.
 - na základě povinnosti poskytnout součinnost státním orgánům na základě jejich vlastního dožádání (hlavní úpravu pravidel, za nichž je psycholog povinen spolupracovat, zahrnuje trestní řád).
 - ...k prolomení může dojít i v dalších zákonem jmenovaných případech, jako je například **využití informací psychologem pro jeho vlastní právní ochranu před soudem, či oznamovací povinnost.**
-

- **institut povinné mlčenlivosti** představuje konkrétní uplatnění ústavního principu ochrany soukromí. Článek 7 odst. 1 Listiny říká, že *„Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.“*
 - povinnost mlčenlivosti psychologa tedy patří mezi státem uložené povinnosti mlčenlivosti, které chrání jedno z významných lidských práv, jež jsou garantována ústavou
 - na zákonné úrovni je potom povinnost mlčenlivosti upravena v obecné rovině zákonem č. 111/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (zákon o ochraně osobních údajů), který v § 15 stanovuje subjektům, které přicházejí do kontaktu s osobními údaji, povinnost zachovávat mlčenlivost o osobních údajích a bezpečnostních opatřeních, které je chrání, přičemž **tato mlčenlivost přetrvává i po ukončení pracovního poměru nebo skončení příslušných prací**
-

LEGISLATIVNÍ RÁMEC

PRÁVNÍ PŘEDPISY VZTAHUJÍCÍ SE KE ZDRAVOTNICTVÍ

- **Ústava České republiky** neobsahuje konkrétní ustanovení, které by se přímo promítalo do problematiky medicínského práva. Je však třeba poukázat na zásadu, která se může týkat i postavení zdravotníků a jejich vzájemných práv a povinností ve vztahu s pacienty i jinými osobami, podle které ***každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá*** (článek 2 odstavec 4 Ústavy České republiky).
-

- **Listina základních práv a svobod** je součástí ústavního pořádku České republiky se v některých svých ustanoveních přímo či nepřímo týká problematiky práva v medicíně. Jde zejména o tato ustanovení Listiny základních práv a svobod:
 - článek 6 – Každý má právo na ochranu života. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením;
 - článek 7 – ***Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí;***
 - článek 8 – Osobní svoboda je zaručena. ***Zákon stanoví, ve kterých případech může být osoba převzata nebo držena v ústavní zdravotnické péči bez svého souhlasu. Takové opatření musí být do 24 hodin oznámeno soudu, který o tomto umístění rozhodne do sedmi dnů;***
 - článek 10 – ***Právo na ochranu osobních údajů;***
 - článek 31 – ***Každý má právo na ochranu zdraví.*** Občané mají na základě veřejného zdravotního pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon
-

OBECNÉ ZÁKONY A PRÁVNÍ PŘEDPISY, JEJICHŽ NĚKTERÁ USTANOVENÍ SOUVISÍ S PROBLEMATIKOU PRÁVA V MEDICÍNĚ A PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTÍ V MEDICÍNĚ

- **Občanský zákoník** – od 1. 1. 2014 účinný občanský zákoník č. 89/2012 Sb., který mimo jiné upravuje i problematiku práv a povinností při poskytování zdravotních služeb, odpovědnost za zásah do práva na ochranu osobnosti, odpovědnost za škodu i nemajetkovou újmu a rozsah případné náhrady škody. *Pro klinické psychology jsou významná ustanovení § 2636 – 2651 o péči o zdraví a ustanovení § 2950 o náhradě škody způsobené informací nebo radou.*
-

- **Občanský soudní řád** – zákon č. 99/1963 Sb., který mimo jiné upravuje postup v soudním řízení, rozsudky pro uznání, rozsudky pro zmeškání, výkon rozhodnutí a exekuce.
 - **Zákon o zvláštních řízeních soudních** č. 292/2013 Sb. – upravuje mimo jiné podmínky *hlášení hospitalizace pacienta bez písemného souhlasu soudu*, nebo *hlášení případů, kdy je omezen ve volném pohybu a styku s vnějším světem*, opatrovnická řízení týkající se nezletilých a omezeně svéprávných osob, řízení o prohlášení za mrtvého a určení data smrti, řízení o přivolení k zásahu do integrity, apod.
-

- **Trestní zákoník** – zákon č. 40/2009 Sb., upravující mimo jiné problematiku **oznamovací povinnosti, povinnosti překazit trestný čin, odpovědnosti za ublížení na zdraví z nedbalosti nebo usmrcení z nedbalosti, neposkytnutí pomoci, neoprávněné nakládání s osobními údaji**, trestné činy proti těhotenství ženy, trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými orgány a tkáněmi, lidským embryem a genomem, **omezení a zbavení osobní svobody, poškození cizích práv a vystavování nepravdivých lékařských zpráv, posudků a nálezů. Pro klinické psychology jsou významná ustanovení § 367 a 368, kde jsou vyjmenovány trestné činy, které je každý povinen oznámit a trestné činy, které je každý povinen překazit bez ohledu na povinnou mlčenlivost**, jinak se sám dopouští trestného činu nepřekážením či neoznámením trestného činu (např. vražda, zabití, těžké ublížení na zdraví, mučení a jiné nelidské a kruté zacházení, obecné ohrožení, týrání svěřené osoby aj.).
-

- **Trestní řád** – zákon č.141/1961 Sb., upravující mimo jiné **podmínky, za kterých lze bez souhlasu pacientů sdělovat údaje orgánům činným v trestním řízení** a dále pravidla trestního řízení – prověřování, zda došlo k trestnému činu a trestní stíhání.
 - **Správní řád** – zákon č. 500/2004 Sb., upravující práva a povinnosti účastníků správního řízení, tedy **řízení mezi orgánem státní správy a občanem nebo právnickou osobou**, včetně případů, kdy je vedeno správní řízení mezi správním orgánem ve zdravotnictví (krajským úřadem, Magistrátem hl. města Prahy, Ministerstvem zdravotnictví ČR, ale i orgánem ochrany veřejného zdraví nebo zdravotní pojišťovnou) na straně jedné a účastníkem správního řízení – poskytovatelem zdravotní služby (nemocnicí, soukromým lékařem) na straně druhé a kdy lze ukládat v současné době poměrně citelné sankce, proti kterým lze podávat odvolání, rozklad, podnět k přezkoumání mimo odvolací řízení apod.
-

- **Soudní řád správní** – zákon č. 150/2002 Sb., pojednávající o vzájemných právech, povinnostech a pravidlech řízení před soudy, které rozhodují o žalobách účastníků proti správním rozhodnutím (např. soukromý lékař, nebo klinický psycholog podává žalobu proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví ČR o nepřiznání specializované způsobilosti nebo proti uložení pokuty apod.).
 - **Zákoník práce** – zákon č. 262/2006 Sb., pojednávající o právech a povinnostech zaměstnavatelů a zaměstnanců, včetně povinnosti zaměstnavatele vytvořit zaměstnanci příznivé pracovní podmínky a povinnosti zaměstnance předcházet škodám a oznamovat zaměstnavateli možnost hrozící škody, problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, délky pracovních směn, přesčasové práci, apod.
-

PRÁVNÍ PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

- **Zákon č. 372/2011 Sb.**, o zdravotních službách, upravující jednak právní vztahy orgánů státní správy na straně jedné a poskytovatelů zdravotních služeb na straně druhé, jednak právní vztahy poskytovatelů zdravotních služeb, lékařů a dalších zdravotníků na straně jedné a pacientů na straně druhé. *Pro klinické psychology je významné ustanovení § 4 odstavec 5 – definice náležité odborné úrovně a dále ustanovení § 51 o povinné mlčenlivosti a § 65 až 68 o zdravotnické dokumentaci.*
 - **Zákon č. 373/2011 Sb.**, o specifických zdravotních službách, upravuje zvláštní druhy zdravotních služeb, např. sterilizaci, asistovanou reprodukci, kastraci, odběry lidské krve za účelem léčby nebo výroby transfuzních přípravků, genetická vyšetření, ověřování v klinické praxi dosud nezavedených metod na živém člověku, *posudkovou péči, pracovní lékařské služby, ochranné léčení a záchytnou službu.*
-

- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- Zákon č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích
- Vyhláška č. 92/2012 Sb., o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče
- Vyhláška č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb
- **Vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci. *Pro klinické psychology významná příloha č. 2 a příloha č. 3 o vedení a uchovávání zdravotnické dokumentace včetně skartačních lhůt.***
- Vyhláška č. 104/2012 Sb., o posuzování nemocí z povolání.
- **Vyhláška č. 79/2013 Sb., o pracovně lékařských službách a druzích posudkové péče.**

...

PRÁVNÍ PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ ZPŮSOBILOST K VÝKONU POVOLÁNÍ LÉKAŘE A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH POVOLÁNÍ

- **Zákon č. 96/2004 Sb.**, o nelékařských zdravotnických povoláních. *Pro klinické psychology zejména významná ustanovení o odborném dohledu - § 4 a § 22* (behaviorální analytik, psycholog ve zdravotnictví, klinický psycholog).
 - Nařízení vlády č. 31/2010 Sb. o specializacích nelékařských zdravotnických pracovníků. Uveden název specializace klinický psycholog, dětský klinický psycholog a psychoterapeut.
 - Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků ve zdravotnictví.
 - Vyhláška č. 188/2009 Sb., o atestační zkoušce, aprobační zkoušce a závěrečné zkoušce certifikovaného kurzu. ...
-

OZNAMOVACÍ POVINNOST

- Oznamovací povinnost znamená, že **existují natolik závažné situace, pro něž nás právní řád zbavuje svobody mlčet, pokud se o nich dozvíme.** Nenaplnění takové oznamovací povinnosti pak právní řád stíhá sankcí. Oznamovací povinnost dopadá na trestné činy výslovně vyjmenované v § 367 trestního zákoníku (např. vražda, těžké ublížení na zdraví a týrání svěřené osoby aj., nikoli však zabití, krádež, nebo znásilnění a pohlavní zneužívání aj.).
(Jedná se o trestný čin - možnost uložení trestu odnětí svobody na 3 roky).

- **Trestný čin nepřekažení trestného činu**, který upravuje § 367 trestního zákoníku.

Rozdíl mezi překažením a oznámením spočívá v tom, že oznamujeme to, co se již stalo, a překazujeme to, co se zrovna děje nebo se plánuje - pomáhající profese se o trestné činnosti obvykle dozvídají spíše po jejím spáchání než v jejím průběhu.

- Specifický druh oznamovací povinnosti dle trestního zákoníku - **oznamovací** povinnost podle § 10 odst. 4 **zákona** č. 359/1999 Sb., **o sociálně právní ochraně dětí**. Tento zákon ukládá poskytovatelům zdravotních služeb, mezi které spadají např. i psychologové ve zdravotnictví, bez zbytečného odkladu oznámit orgánu sociálně právní ochrany dětí, pokud se dozví o tom (nebo získá podezření), že na dítěti je páchán trestný čin.

Takové oznámení není porušením mlčenlivosti. Nesplnění této povinnosti je naopak přestupkem a může za něj být uložena pokuta do výše 50.000 Kč (nejedná se o přestupek, který by se zapisoval do rejstříku trestů).

KAZUISTIKA č. 1

SE STEJNOU SITUACÍ SE MŮŽETE SETKAT V KLINICKÉ PRAXI

Znásilnění a pohlavní zneužití dítěte – hlásit či nehlásit?

(článek byl uveřejněn v časopisu ČLK Tempus medicorum)

Praktické lékařce pro děti a dorost svěřila matka nezletilého děvčete, že dcera byla znásilněna a posléze pohlavně zneužívána nevlastním sourozencem v době, kdy pobývala u rozvedeného otce. Současně však matka nezletilé dívky požádala lékařku, aby o této skutečnosti nikoho neinformovala, neboť již navázala kontakt s otcem dívky a společně v rámci rodiny celou situaci řeší. Lékařka byla pochopitelně na rozpacích, zda má či nemá přání zákonné zástupkyně nezletilého dítěte respektovat. Na jednu stranu nehrozilo, že by znásilnění či pohlavní zneužívání dívky mělo pokračovat, neboť i rozvedený otec zaujal poměrně jednoznačné kategorické stanovisko k chování nevlastního syna a učinil opatření, aby se situace neopakovala. Pohlavní zneužívání ani znásilnění tedy již do budoucna nehrozilo a nebyla dána povinnost překazit trestný čin.

Trestné činy, které je každý, tedy i zdravotnický pracovník, bez ohledu na mlčenlivost, povinen oznámit policii nebo státnímu zastupitelství jsou taxativně uvedeny v § 368 trestního zákoníku. Pohlavní zneužívání ani znásilnění zde uvedeno není. Tyto trestné činy naopak jsou uvedeny v § 367 trestního zákoníku mezi trestnými činy, které je každý povinen přezkazít. **Pohlavní zneužívání a znásilnění tedy nejsou trestné činy, které by podléhaly oznamovací povinnosti, ale podléhají pouze povinnosti přezkazít trestný čin.** V daném případě tedy nebyly splněny podmínky k tomu, aby lékařka informovala policii nebo státní zastupitelství, proti vůli zákonné zástupkyně dítěte o spáchaných trestných činech.

Na druhé straně zákon o sociálně-právní ochraně dětí stanoví zdravotnickým zařízením povinnost oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností (zpravila jeho orgánu sociálně-právní ochrany dětí) případy dětí, na kterých byl spáchan trestný čin ohrožující život, zdraví, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj, nebo jmění, nebo pokud je podezření ze spáchaní takového činu.

V daném případě tedy sice lékařka nemá oznamovací povinnost vůči Policii ČR nebo státnímu zastupitelství, ani nelze v daném případě uplatnit povinnost překazit trestný čin, když tento do budoucna již nehrozí, má však za povinnost informovat o takovém případě, a to i bez souhlasu zákonného zástupce dětí, příslušný orgán sociálně právní ochrany dětí pověřeného obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Lze doporučit, aby takové oznámení bylo učiněno písemně, nebo bude-li učiněno ústně přímo na úřadu, byl o něm sepsán protokol, jehož kopii lékařka obdrží. Pokud zasílá písemně oznámení orgánu sociálně právní ochrany dětí (stejně tak v případě kdyby šlo o oznamovací povinnost a oznámení Policii ČR nebo státnímu zastupitelství o trestném činu podléhajícímu oznamovací povinnosti, např. týrání svěřené osoby), pak lze doporučit, aby kopie dopisu byla založena do zdravotnické dokumentace a současně byl dopis odeslán, alespoň doporučeně, případně doporučeně s dodejkou a doklad o jeho odeslání byl rovněž založen u kopie příslušného dopisu ve zdravotnické dokumentaci.

Postup řešení situace

Z pozice ŠKOLY¹¹

SE STEJNOU SITUACÍ SE MŮŽETE SETKAT V KLINICKÉ PRAXI

- Pedagog, který se o sebepoškození dozvěděl, konzultuje svůj postup se školním metodikem prevence, případně rovněž školním psychologem (má-li škola k dispozici). Společně vypracují jednotlivé kroky dalšího postupu v souladu s krizovým plánem školy.
- Informaci obdrží rovněž ředitel/ka školy, informováni jsou rovněž rodiče žáka – ideálně osobně na půdě školy. Rodičům jsou rovněž předány kontakty na odbornou pomoc. Ze schůzky je sepsán záznam.
- Pokud rodina žáka nespolupracuje a škola vyhodnotí situaci jako rizikovou, obrátí se na OSPOD.
- Sebeпоškození samo o sobě není trestný čin, navádění/nucení k sebeпоškození (problematika skupinového sebeпоškození ve třídě!), sebevraždě nebo příčiny vyvolávající sebeпоškození (např. sex. zneužívání, týrání atd.), jsou trestné činy a vztahuje se na ně oznamovací povinnost.
- V případě akutního ohrožení zdraví či života (může škola nechat žáka odvést rychlou záchrannou službou, i bez jeho souhlasu nebo bez souhlasu zákonných zástupců – při odmítání hospitalizace za asistence policie. Rodiče následně škola informuje.
- Při jednání se sebeпоškozujícím se žákem je nutné se vyhnout vnučování svého pohledu na věc, vynucování slibu, že toho žák nechá, výčitkám, sankcím, bagatelizování situace, ignorování situace. Podporou je vyjádření zájmu o žáka, příp. pojmenování svých obav ze situace, o žáka samotného. Motivovat žáka i rodiče ke zkontaktování specialisty. Stanovení hranic a pravidel na půdě školy. Vhodný přístup lze konzultovat s odborníkem (vč. možného ošetření i vlastních emocí).
- **Odborná pomoc:** školní psycholog, pedagogicko-psychologická poradna, klinický psycholog, pediatr/pedopsychiatr, psychiatrická nemocnice, Linka bezpečí (zdarma, tel. 116 111)

Případy, kdy dochází k trestné činnosti proti dětem a mládeži jsou poměrně časté a pokud klinický psycholog takový případ zjistí, měl by vždy vědět, zda jde o situaci kdy:

- **není povinen ani oprávněn případ hlásit**, neboť nepodléhá oznamovací povinnosti, ani povinnosti překazit trestný čin, ani signalizační povinnosti vůči orgánům sociálně-právní ochrany dětí;
 - **nejde o případ oznamovací povinnosti nebo povinnosti překazit trestný čin, ale jde o případ signalizační povinnosti, tedy povinnosti oznámit případ orgánům sociálně právní ochrany dětí** (tak tomu bylo i ve shora uvedeném případě);
 - **nejde o případ oznamovací povinnosti, ale jde o trestný čin podléhající povinnosti překazit trestný čin, přičemž jeho páčání hrozí i do budoucna**, proto je klinický psycholog povinen překazit trestný čin, což většinou nelze učinit jinak, než jeho oznámením policii nebo státnímu zastupitelství;
-

- jde o případ, který podléhá oznamovací povinnosti dle § 368 trestního zákoníku (např. vražda, úmyslné těžké ublížení na zdraví, týrání svěřené osoby) a v tomto případě musí klinický psycholog prokazatelným způsobem, bez prodlení, splnit svou oznamovací povinnost, kterou má vůči policii nebo státnímu zastupitelství (v daném případě naopak **nestačí oznámení orgánu sociálně právní ochrany dětí** a je třeba oznámení učinit buď policii nebo státnímu zastupitelství).
-

POSTAVENÍ PSYCHOTERAPIE A PSYCHOTERAPEUTŮ Z HLEDISKA PLATNÉHO ČESKÉHO PRÁVA

- Jádrem právního problému psychoterapie spočívá v posouzení, **kdy je psychoterapie obsahem zdravotní služby v režimu zdravotnického práva** a kdy, pokud vůbec, tomu tak není. Srov. výluku ze živností, kdy živnostenským podnikáním není v rozsahu zvláštních zákonů činnost mj. lékařů a nelékařských zdravotnických povolání, např. klinických psychologů, při poskytování zdravotních služeb; tzn. v rozsahu zákona o zdravotních službách (zákon č. 372/2011 Sb.), ve znění pozdějších předpisů; srov. § 3 odst. 2 písm. a) živnostenského zákona.
 - Zabýváme se pouze psychoterapií, nikoli psychologickým poradenstvím, např. při volbě povolání, výběru zaměstnanců či rozvoji osobnosti, anebo diagnostikou, atd....
 - **Účelem veřejnoprávní regulace psychoterapeutických zdravotních služeb je ochrana veřejnosti před odborně nesprávnými zásahy do duševního zdraví pacientů**
-

- **Oborem zdravotní péče je klinická psychologie**, nebo psychiatrie apod.; tzn. nejen léčba, ale též diagnostika aj.
- **Zdravotně právně je psychoterapie brána jen jako jeden z postupů** (nikoli obor) **působení na lidské zdraví**, který se sám věcně větví do řady rozličných léčebných metod.

V kontextu českého zdravotnického práva je psychoterapie odborně věcně dělena na:

- psychoterapii systematickou,
 - emergentní a
 - podpůrnou.
-

- **Účel systematické, popřípadě emergentní psychoterapie** spočívá v léčbě duševního zdraví pacienta postiženého duševní poruchou nebo poruchou chování (např. poruchou osobnosti, depresí nebo úzkostí apod.).
 - Děje se tak v odborně vynaložené snaze o **zlepšení zdravotního stavu pacienta při zdravotní péči o jeho duševní zdraví v klinické praxi**, a to v právním rámci zdravotních služeb **podle zdravotnického práva**.
 - **Specifikum psychoterapie: její účinnost** bývá zkoumána vědeckými metodami zejména kvalitativního zdravotního výzkumu. Racionálně přírodovědecky nahlíženo nelze v psychoterapii (odmyslíme-li léčbu psychofarmaky) běžně nebo alespoň nikoli pokaždé používat mimoprávní lékařskou doktrínu tzv. silné objektivity v přírodovědeckém smyslu, která by se vyznačovala epidemiologicky a biostatisticky významnými poznatky na základě zejména randomizovaných dvojité zaslepených a opakovatelných výzkumných pokusů, respektive jejich přehledů.
-

STĚŽEJNÍ PRÁVNÍ RÁMEC PSYCHOTERAPIE

- v Rakousku platí zákon o psychoterapii (Psychotherapiegesetz) z roku 1990
 - v Německu zákon o psychoterapeutech (Psychotherapeutengesetz) z roku 1998
 - v kanadském Ontariu zákon o psychoterapii (Psychotherapy Act) z roku 2007
 - **v Česku žádný podobný zákon (prozatím) neexistuje**
 - z mimoprávních dokumentů má význam například Štrasburská deklarace o psychoterapii z roku 1990, která byla přijata soukromou Evropskou asociací pro psychoterapii. Deklarace pojímá psychoterapii jako „nezávislou vědeckou disciplínu“.
-

- přes některé pokusy z počátku 90. let v Československu **nebyla u nás dosud zákonem zřízena veřejnoprávní zájmová korporace v podobě profesní psychologické komory**
 - oproti tomu na Slovensku byla takováto korporace původně zřízena v roce 1994
 - existuje ovšem **řada civilních odborných společností** (např. Asociace klinických psychologů České republiky, Česká psychoterapeutická společnost České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, z. s., Sekce psychoterapie České psychiatrické společnosti Purkyněho společnosti)
 - vedle toho se můžeme setkávat i s odbornými společnostmi dílčího nebo specifického psychoterapeutického zaměření
-

PSYCHOTERAPEUTICKÝ POHOVOR PŘI KLINICKÝCH VYŠETŘENÍCH VE ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH

- **jedná o obsahovou součást klinických vyšetření** podle přílohy vyhlášky č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, ve znění pozdějších předpisů. Děje se tak vedle používání psychoterapeutických metod k léčbě duševních poruch či poruch chování anebo k duševní podpoře; tzn. vedle systematické, emergentní nebo podpůrné psychoterapie jako samostatných zdravotních výkonů svého druhu, obsahu i finančního a právního začlenění
 - Psychoterapeutický pohovor **je svou povahou a účelem druhem řízeného rozhovoru, strukturovaně aplikovaným na klinická vyšetření při péči o zdraví v rámci zdravotních služeb.** *Nejedná se o „terapii“, a to ani po stránce metodické, respektive metodologické, jak bývá „terapie“ zdravotně právně pojímána vedle prevence a diagnosticky, popřípadě konzultací.*
-

- **psychoterapeutický pohovor jako právní pojem zdravotnického práva představuje** zdravotnickou, diagnosticky cílenou či „jen“ odborně komunikační, **metodu**, popřípadě sám může připouštět více technik pohovoru; např. jinak u dítěte, jinak u dospělého apod.
 - **směřuje k diagnostické rozvaze a závěru** (a nepochybně i k získání oboustranné důvěry, navázání vztahu či k možnému povzbuzení pacienta apod.)
 - o psychoterapeutickém pohovoru podle citované vyhlášky tedy hovoříme v jiném významu, nežli by tomu bylo u léčby duševního stavu
 - eventuální psychická úleva pacienta, k níž by došlo po absolvování nebo v průběhu psychoterapeutického pohovoru při klinickém vyšetření, na tom nic právně nemění....
-

ROZŠIŘUJÍCÍ ZDROJ

Povinnost mlčenlivosti zdravotnických pracovníků vs. orgány činné v trestním řízení (R. Polícar) <file:///C:/Users/lva/Downloads/16-66-1-PB.pdf>

Článek přehledně shrnuje stěžejní oblasti relevantních právních souvislostí, jako např.:

- zákaz výslechu
 - souhlas pacienta
 - vyšetření duševního stavu obviněného nebo svědka, aj.
-

!!! V případě nejistoty je vhodné obrátit se na právní kancelář České lékařské komory s konkrétním případem (aniž by byly uváděny identifikační údaje příslušných osob) a klinický psycholog tak poměrně rychle získá informaci, jak by měl dále postupovat, aby jeho postup byl v souladu se zákonem.
